

מעמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא

ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בס"ד | פרשת במדבר | תשפ"ה | גיליון 49

מה לכוון
כשהולכים
לישון?

שו"ת בעבודת
ה'

עמוד 32

התורה – רצון
משעמם או
תענוגים
אינסופיים?

ואהיה
שעשועים

עמוד 13

כיצד צורת מסע
המחנות נוגעת
לצורת לימוד
התורה?

אפשר באמת
ללמוד תורה
לשמה?

עמוד 5

הקדמת המערכת

שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי – מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

שבת שלום לקוראי מעמקים היקרים! לפניכם עלון חדש מלא בתוכן חסידי – מאמרי 'השכלה' ו'עבודה', והתבוננויות מרתקות.

נפתח בשני מאמרים קצרים על פרשת השבוע וחג השבועות הקרב ובא. המאמר הראשון, ה' 'סופר' אותך!... על התענוג של הקב"ה מכל יהודי שמתגלה לנו על ידי התורה. והמאמר השני, אפשר באמת ללמוד תורה לשמה? בו נלמד מצורת מסע המחנות לצורת לימוד התורה.

לאחר מכן נעבור למאמר יסודי וקצר לחג מתן תורתנו – רוצה לשחק עם ה'?

כעת אנו מגיעים לשיעור המרכזי של העלון, ואהיה שעשועים, על היחס לתורה כתענוג אינסופי.

לאחר מכן מדור התבוננות בסיפורי צדיקים, בו נתבונן בסיפור מיוחד על הבעל שם טוב הקדוש זיע"א.

ולבסוף, שו"ת יסודי בעבודת ה', הפעם על כיצד מתמודדים עם השינה...

שבת שלום ומבורך, המערכת

לשאלות, הערות, ולקבלת העלון

shiurimshapira@gmail.com

או בטלפון 0537246111 – יוסף חיים

לשמיעת השיעורים בקול הלשון 0733718149

ה' 'סופר' אותך...!

בפרשה שלנו ה' מצווה את משה רבנו לפקוד את כל עדת בני ישראל. הפירוש הפשוט של 'לפקוד' הוא לזכור. יש זכירה חיצונית, בה ההתייחסות היא רק לכמות, וכל הפרטים אינם חשובים בפני עצמם; אך בפרשה שלנו מדובר על זכירה פנימית, בה הקב"ה זוכר כל אחד מעם ישראל בפני עצמו ונותן לו חשיבות.

דוגמא לחשיבות העצמית שנותן הקב"ה לכל אחד מעם ישראל, ניתן להביא מיחסי הורים וילדים. מבחינת ההורים, גם כאשר יש להם ילדים רבים – כל אחד מבניהם הוא בן יחיד.

איך יכול להיות שכל אחד מהבנים הוא בן יחיד?

הסיבה לכך היא משום שההורים כל כך נהנים מהבן שלהם, יש להם תענוג כל כך גדול ממנו, עד שהם נבלעים בתוך בנם לגמרי. היחס של ההורים לילד הינו שהוא כל עולמם, הם כביכול נעלמים ורק בנם מבחינתם קיים. ההסתכלות של ההורים על הילד היא לא רק שהוא בן יחיד ביחס לשאר האחים, אלא שהוא יחיד גם ביחס אליהם. חוץ ממנו אף אחד לא קיים, אף לא הם בעצמם.

כך גם כאשר הקב"ה סופר וזוכר אותנו. כל יהודי הוא בן יחיד, הקב"ה מסתכל על כל אחד ואחד מעם ישראל כך שהוא הכל בשבילו. הקב"ה כל כך נהנה ומתענג מהיהודי, עד שהקב"ה בלוע בתוך היהודי לגמרי. לכן נקראת הנשמה של היהודי 'יחידה', משום שכך הקב"ה מתייחס אליה. מבחינת הקב"ה הוא עצמו כביכול נעלם והנשמה של היהודי היא הדבר היחיד שקיים. ההסתכלות של הקב"ה על כל נשמה של יהודי שהיא בת יחידה לא רק ביחס לשאר הנשמות, אלא כביכול גם ביחס אליו.

בזכות מתן תורה

אמנם, את כל המבט המופלא שאמרנו על היחס בין ההורים לילדים ובין הקב"ה לנשמות ישראל, לא היינו יכולים להשיג אם לא היינו זוכים לחג אליו אנו מתקרבים – מתן תורה.

מבט שטחי ופשוט על המציאות, ללא תורה, מביא בטבעיות למחשבה שהילדים נפרדים מהוריהם. כך הרי משדרת המציאות – הילדים נולדים בתור אישיות עצמאית.

אותו הדבר גם לגבי הקשר בין נשמות ישראל לקב"ה. בהסתכלות פשוטה, יש את הקב"ה ויש אותנו, ואנחנו שני דברים נפרדים.

אם כן, מה מאפשר לנו להבחין בקשר העמוק שבין ההורים לילדיהם ובין הקב"ה לנשמות ישראל?

התורה מלמדת אותנו על מהותם של ישראל. כידוע, שישראל ראשי תיבות – יש שישים ריבוא אותיות לתורה. התורה הקדושה היא המקום שבו עם ישראל בלוע בקב"ה לגמרי, אך ניכר בה גם שהקב"ה רוצה להיבלע בתוכנו. כך הקב"ה גילה לנו כאשר אמר לנו "אנכי" – 'אנא נפשי כתבית יהבית', אני את עצמי כתבתי ונתתי בתוך התורה. בתורה הקב"ה מלמד אותנו שהוא כביכול 'יוצא מעצמו' ומביא את עצמו לגמרי.

לעומת התורה, המציאות היא המקום בו הקב"ה כבר נבלע בתוכנו ממש. ללא התורה, לא היינו מפרשים את המציאות כמקום בו הקב"ה בלוע בתוכנו, אלא היינו מפרשים את המציאות כמקום מנותק מה'. אך בזכות התורה, בזכות המקום בו אנו בלועים בתוך ה' ושמשדר כמה הקב"ה רוצה להיבלע בתוכנו, כאשר אנו חוזרים להסתכל על המציאות, אנו מבינים שכל כולה תענוג של הקב"ה שבלוע בתוכה.

לכן לאחר שיש את התורה אנו יכולים להסתכל על הילדים כקשורים בקשר עמוק להוריהם, כך שכל מציאותם היא התענוג של ההורים שבלוע בתוכם. וכן לאחר שיש לנו תורה אנו יכולים להסתכל על נשמות ישראל כקשורות בקשר עצמי לקב"ה, כך שכל מציאותם היא התענוג של הקב"ה שבלוע בתוכם.

אפשר באמת ללמוד תורה לשמה?

אפשר ללמוד תורה בשביל עצם השעשוע בתורה, ואפשר ללמוד תורה בשביל שהמציאות תהיה כולה יישום של התורה. ההליכה של ישראל במדבר מלמדת אותנו לקחת את שני העניינים הללו

בברכות התורה אנו מבקשים מה' שנלמד את תורתו 'לשמה' – "ונהיה אנחנו וצאצאינו... יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה". מהי תורה לשמה?

שני פירושים ל'תורה לשמה'

בשולחן ערוך של אדמו"ר הזקן מוסבר פן אחד של תורה לשמה: "לשמה – ללמוד על מנת לשמור ולעשות" (הלכות תלמוד תורה ד, ג). במקום אחר אדמו"ר הזקן מסביר בצורה אחרת: "כי פירוש 'לשמה' הוא – לשם תורה, להמשיך שישכון הקב"ה בתורה, דהיינו 'ושכנתי בתוכם' (מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים עמוד קצב). לפי הפירוש הזה, כאשר לומדים תורה 'מושכים' את הקדוש ברוך הוא להתעסק עם התורה ולהשתעשע איתה, וזה נקרא ללמוד תורה לשמה. אנחנו לומדים את התורה לא רק על מנת ללמוד מה לעשות, אלא כדי שעל ידי ההתעסקות שלנו בתורה ה' יתעסק בתורה וישתעשע בה, וזוהי שמחתה של התורה. וכפי שכתוב בלקוטי תורה (לשמיני עצרת פו, א):

ולתוספת ביאור ענין שמחת תורה דהיינו שהתורה תהיה שמחה כו'... והנה למשל לבוש האדם כשהוא לבוש בו הרי נעשה תפארת לו וגם יש יתרון ועילוי להלבושו, וכשהוא מונח בקרן זויות ואין האדם משתמש בו שולט בו רקבון. כך כביכול באדם העליון... שכשהוא לובש בתורה דהיינו שנמשך בה אור אין סוף ברוך הוא, אזי התורה היא בבחינת שמחה ותענוג.

לפי הפירוש הזה זהו פירוש המילים "תורה לשמה" – לשם התורה. אנחנו לומדים תורה כדי שה' יהיה עסוק בה וישתעשע איתה, וזוהי שמחתה של התורה. צורת החניה וההליכה של עם ישראל במדבר, מבטאת את שני העניינים הללו בלימוד תורה לשמה.

הליכה כתיבה או כקורה?

כאשר בני ישראל חנו, הם חנו 'כתיבה' מסביב למשכן. במרכז היה המשכן וארון הברית שבקודש הקודשים, מסביב לו חנו משה ואהרן ושבט לוי, ומסביב להם חנו שאר השבטים כאשר הם מחולקים לארבעה 'דגלים'. החניה של בני ישראל מסביב לתורה מבטאת את ההתעסקות והשעשוע של ה' בתורה: התורה במרכז, ומסביבה יש מעגלים-מעגלים של התעסקות של ה' בה. הלוחות נמצאות בתוך הארון, והארון נמצא בתוך קודש הקודשים, וקודש הקודשים נמצא במשכן, והמשכן בחצר, והמשכן והחצר בתוך מחנה לווי שבתוך מחנה ישראל כולו. כל פרט במעגלים הללו מבטא עיסוק של ה' בתורה, וכמו הרמז הידוע שישיראל ראשי תיבות 'יש ששים ריבוא אותיות לתורה'. כל יהודי הוא צורה נוספת של התעסקות ושעשוע של ה' בתורה. ה' רוצה עניין מסוים שכתוב בתורה, וזה ראובן, וה' רוצה גם עניין נוסף שכתוב בתורה, וזה שמעון, וכן הלאה. הרצון של ה' בתורה והשעשוע שלו בה מחולק להרבה ניצוצות והרבה גוונים, שמתבטאים במחנה ישראל שחונה מסביב לתורה הקדושה.

מה היה הסדר כאשר בני ישראל נסעו ממקום למקום? בתלמוד ירושלמי מובאת מחלוקת: יש מהחכמים שאומר שגם בזמן המסע בני ישראל נסעו 'כתיבה', וכפי שכתוב "כאשר יחנו כן יסעו". לעומת זאת יש מהחכמים שאומר שבזמן המסע בני ישראל לא נסעו 'כתיבה' אלא 'כקורה', כלומר בני ישראל לא צעדו בצורה של ריבוע מסביב למשכן, אלא בצורה של קו ישר ארוך: דגל מחנה יהודה הלך בראש, ודגל מחנה דן הלך אחרון, וכפי שכתוב עליו "מאסף לכל המחנות."

הליכה כתיבה – להיות עסוקים תמיד רק בתורה

לאן בני ישראל הולכים עם המשכן? לארץ ישראל כמובן. בפרשות במדבר ונשא בני ישראל מתפקדים ומקימים את המחנה, ולאחר מכן, בפרשת בהעלותך, הם סוף סוף נוסעים לארץ ישראל (לאחר שהם היו במדבר סיני שנה פחות עשרה ימים: מראש חודש סיוון של השנה הראשונה, ועד כ אייר בשנה השניה). וכפי שמשה רבינו אומר לחותנו "נסעים אנחנו אל המקום אשר אמר ה' אותו אתן לכם" (במדבר י, כט).

כאשר בני ישראל ייכנסו לארץ ישראל, הם יישמו את התורה שהם קיבלו במדבר בחיים בארץ ישראל. ההליכה של בני ישראל 'כתיבה', פירושה שגם כאשר הולכים לארץ ישראל, עיקר לימוד התורה הוא לשם ההתעסקות בתורה, שלנו ושל הקדוש ברוך הוא, ולא רק לשם עשיית המצוות.

כאשר בני ישראל הולכים כתיבה, לא מודגש שהם הולכים למקום מסוים, שהם 'מכווני מטרות'. להיפך: "כאשר יחנו כן יסעו" – גם כאשר בני ישראל נוסעים ממקום למקום הם כאילו חונים. העיסוק והשעשוע של עם ישראל ושל הקדוש ברוך הוא בתורה לא משתנה בגלל המסע, אלא נשאר אותו דבר. כאילו בני ישראל נשארו ביישוב, והמשיכו ללמוד תורה, גם תוך כדי ההליכה לארץ. כי גם כאשר הולכים ממקום למקום התורה היא מרכז העיסוק, ללא קשר לשאלה לאיזה כיוון הולכים. כך מוסברת באופן פנימי דעתו של החכם שאומר שבני ישראל נסעו 'כתיבה'.

הליכה כקורה – שהמציאות תהיה חלק מהתורה

אמנם החכם השני דעתו הפוכה: אמנם כאשר חונים חונים כתיבה, אבל כאשר הולכים צריך להיות עסוקים ביעד, בהגעה לארץ ישראל וביישום התורה בה. כאשר התורה אומרת איך צריכה להתנהל המציאות, אין הכוונה שיש מציאות נפרדת, והתורה היא עוד אפשרות להתנהל בה. מבחינת התורה אין אופציה אחרת, אלא התורה היא המציאות ואין מציאות אחרת.

אם כאשר אנחנו הולכים לארץ ישראל נמשיך ללכת כתיבה כמו בזמן החניה – התורה לא תהיה כמו שהיא צריכה להיות באמת. פירושו של דבר שלא נחפש שהתורה תיכנס למציאות, אלא תמשיך להיות תיאורטית, תמשיך להיות אפשרות ולא מציאות ממש, וכך התורה לא תתממש. ההליכה עם ארון הברית כקורה פירושה שה' הולך להיכנס לארץ, וגם הארץ, המציאות וכל ענייניה, יכולים וצריכים לבטא רק את התורה ורצון ה'. לפי הפירוש הזה, "תורה לשמה-לשם התורה", היינו שהתורה תתממש והיא תהיה המציאות, ולא תהיה רק אפשרות שהמציאות יכולה להתנהל על פיה.

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו

התלמוד הירושלמי ממשיך ושואל שם: מה יעשה החכם שאומר שהולכים כקורה עם הפסוק "כאשר יחנו כן ייסעו"? כתשובה מביא התלמוד הירושלמי את הפסוק "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו", חונים כאשר ה' אומר ונוסעים כאשר ה' אומר, וזוהי כוונת הפסוק "כאשר יחנו כן ייסעו". כשם שהחניה היא מסביב לתורה, כך הנסיעה לארץ ישראל והחיים בה צריכים להיות לפי התורה, כך שלא תהיה מציאות אחרת ולא יהיו חיים אחרים מלבד החיים על פי התורה.

יהי רצון שהתורה תהיה מרכז העיסוק שלנו, והקדוש ברוך הוא יתעסק בה וישתעשע איתה, וכל החיים שלנו וכל המציאות שלנו על כל ענייניה ותחומיה יהיו המקום שבו התורה מתיישמת, בלי שיהיה שום דבר שהוא לא תורה והוא לא רצון ה', ויתקיים בנו הפסוק "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו". שנזכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

עלון מעמקים משתדרג!! בואו להשפיע!!

כתבו לנו:

מאיזה מדור אתה הכי נהנה?

במה עלון מעמקים מוסיף לך?

איזה דברים לדעתך צריך לשפר?

שלחו לנו למייל shiurimshapira@gmail.com

או התקשרו לטלפון 0537246111

בין העונים יוגרל חוברת/ספר של הרב יצחק שפירא - 5 זוכים!

רוצה לשחק עם ה'?

התורה נקראת 'חמדה גנוזה' ועמה הקדוש ברוך הוא משתעשע בכל יום. נתינת התורה לישראל פירושה שה' בוחר להתעסק ולהשתעשע עם ישראל

הגמרא המפורסמת במסכת שבת (פח, א) מתארת שבשעה שעלה משה רבינו למרום, המלאכים שאלו את הקדוש ברוך הוא "מה לילוד אשה בינינו". הקדוש ברוך הוא ענה להם "לקבל תורה בא", והמלאכים התפלאו מאוד ואמרו "חמדה גנוזה שגנוזה לך מאות דורות לפני בריאת העולם – אתה מבקש ליתנה לבשר ודם"?! הקדוש ברוך הוא אמר למשה להשיב למלאכים תשובה, ומשה אמר שהוא מפחד שהמלאכים ישרפו אותו בהבל פיהם. הקדוש ברוך הוא אמר למשה להחזיק בכסא כבודו, ואז משה שאל את הקדוש ברוך הוא מה כתוב בתורה, ולפי זה ענה למלאכים "למצרים ירדתם? אב ואם יש לכם? יצר הרע יש לכם?" תשובתו של משה רבינו לא רק ששכנעה את המלאכים, אלא גם גרמה להם לתת למשה רבינו מתנות, עד שאפילו מלאך המוות נתן למשה רבינו מתנה, ואמר לו שהקטרת היא סגולה לעצירת מגיפה.

אף על פי שאנחנו מכירים את הגמרא הזו כבר מגיל גן, כאשר גדלים רואים שיש בה דברים שקשים להבנה: ראשית, האם המלאכים לא ידעו מה כתוב בתורה? אם הם לא ידעו מה כתוב בתורה, אז על איזו תורה הם דברו, ואם הם כן ידעו מה כתוב בתורה, אז למה הם היו צריכים שמשה רבינו יגיד להם זאת? ולמה מה שמשה רבינו אמר להם שכנע אותם? שנית – אם התורה גנוזה אצל ה' כל כך הרבה דורות מלפני בריאת העולם, איך יכול להיות שכתוב בה על ירידת מצרים ואבא ואמא ויצר הרע? אפשר לשאול את השאלה הזו גם בצורה אחרת קצת, והיא תהיה המפתח להבנת הגמרא הזו: אם בתורה כתוב על ירידת מצרים ועל אבא ואמא ויצר הרע – מה ה' עושה איתה, ולמה היא "חמדה גנוזה" אצלו?

התורה – השעשועים של הקדוש ברוך הוא
חכמינו אומרים במדרש (שיר השירים רבה ה, יא):

שני אלפים שנה קדמה התורה לבריתו של עולם. מה טעם? "ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יום יום", ויומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנים.

התורה קדמה לעולם הרבה שנים, והמשמעות היא שהיא שעשועים של הקדוש ברוך הוא. התורה היא לא רק הדרכה לעולם ולאנשים שבו איך להתנהג, שכן היא קדמה לעולם. התורה היא מה שבין הקדוש ברוך הוא לבינו, כביכול, בלי שיהיה משהו חיצוני. כאשר מישהו זקוק למשהו חיצוני, זה נקרא צורך, ולא שעשוע. אבל התורה קדמה לעולם, והיא בין הקדוש ברוך הוא לבינו, ולכן היא נקראת שעשוע.

זה מה שאמרו המלאכים לקדוש ברוך הוא: "חמדה גנוזה, שגנוזה אצלו מאות שנים קודם בריאת העולם – אתה נותן אותה לבשר ודם?" בשר ודם זה גוף, שהוא חיצוני לנשמה, והנשמה זקוקה לו בשביל להתקיים. בני האדם נקראים על שם הגוף, כי הם נזקקים לדברים שחוץ להם בשביל שיהיה להם קיום וחיות. אבל התורה היא שעשוע של הקדוש ברוך הוא בינו לבין עצמו, אז איך אפשר לתת אותה לבשר ודם?

המלאכים לא חשבו שמה שהקדוש ברוך הוא אמר לבני ישראל בעשרת הדברות זה התורה שאיתה הקדוש ברוך הוא משתעשע. הם חשבו שה' אמר לבני ישראל איך עליהם להתנהג, אבל זה לא השעשוע שלו. משל למה הדבר דומה? לאדם שיש לו מפעל לנהל, והוא יוצא מהבית ואומר לפועלים שלו מה לעשות וחוזר הביתה. הבית זה מקום התענוג והשעשוע שלו, והמפעל זה המקום שבו הוא אומר מה צריך לעשות. כך המלאכים חשבו שה' משתעשע עם התורה, ועשרת הדברות זה לא התורה, אלא רק מה שבני ישראל צריכים לעשות.

משה רבינו מחזיק בכסא הכבוד

כאשר ה' אמר למשה רבינו להחזיר למלאכים תשובה, משה רבינו אמר שהוא מפחד שהם ישרפו אותו בהבל פיהם. המלאכים נקראים 'שרפים', כיוון שהם אומרים שאין בכל העולם משהו שהוא באמת קיים בפני עצמו. הם אומרים "קדוש, קדוש, קדוש", ומתכוונים לומר שה' לא זקוק לשום דבר במציאות, וממילא אין שום דבר במציאות שחייב להיות קיים, וזה 'שורף' את כל המציאות. משה רבינו, שהוא

ילוד אשה, מפחד שהמלאכים ישרפו אותו, כלומר יראו לו שהוא לא חייב להיות קיים.

על זה הקדוש ברוך הוא עונה לו שיחזיק בכסא הכבוד. ה' רוצה את משה רבינו, וה' רוצה לתת לו את התורה, ומכאן הכח של משה רבינו לענות, כפי שנראה. המלאכים אומרים "קדוש קדוש קדוש ה' צב-אות", ומוסבר בתניא (פרק מו) שהכוונה היא שה' לא זקוק לשום דבר, אלא הוא רוצה את עם ישראל, את הצבא שלו, והוא שוכן איתם ואצלם, וכל העולם נברא בשביל זה. כך הוא גם אומר עכשיו למלאכים בכך שמשה רבינו מחזיק בכסא הכבוד שלו.

משה רבינו מחזיק במקום שה' יושב עליו כלומר רוצה אותו, וכך הוא נמצא במקום ממנו הוא יכול להחזיר תשובה למלאכים, שלא מחזיקים בכסא הכבוד. ה' לא ברא את העולם בשביל המלאכים, אלא בשביל עם ישראל.

העיסוק והשעשוע של ה' הוא עם ישראל

כיוון שה' אמר למשה להחזיק בכסא הכבוד, משה רבינו יכול להגיד למלאכים שה' משתעשע בעם ישראל. השעשועים של ה' זה מה שהוא רוצה ומתעסק איתו, ועכשיו ה' מתעסק עם עם ישראל דווקא. זה מה שה' מראה בכך שהוא אומר למשה רבינו להחזיק בכסאו, כביכול, וזה מה שה' מראה בכך שהתורה שלו, שהיא "חמדה גנוזה" שלו, שהיא השעשוע שלו – עסוקה בבני ישראל, שיצאו ממצרים ויש להם אבא ואמא ויצר הרע.

המלאכים חשבו שבכך שה' נותן את התורה לבשר ודם, התורה מפסיקה להיות השעשוע שלו, אבל משה רבינו עונה להם שזה בדיוק הפוך: התורה היא תמיד השעשוע של ה', אלא שהשעשוע של ה' הוא עם ישראל, ובו ה' עסוק ונתון כביכול.

לכן אומר משה רבינו "רבונו של עולם תורה שאתה נותן לי, מה כתוב בה – אנוכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים... כבד את אביך ואת אמך... לא תגנוב". עשרת הדברות הם לא רק הנחיות לעם ישראל איך להתנהג, אלא הם התורה של הקדוש ברוך הוא, השעשוע של הקדוש ברוך הוא.

המלאכים נותנים מתנות למשה רבינו

לאחר שהמלאכים הבינו שה' נותן את התורה לעם ישראל, ויחד עם זה התורה היא השעשוע של ה', כמו קודם שנברא העולם, הם מביאים מתנות למשה רבינו. מהן המתנות הללו?

חכמינו אומרים "העושה מצווה אחת קונה לו פרקליט אחד". כאשר יהודי עושה מצווה נברא מזה מלאך, והכוונה היא שהמלאך מראה ליהודי כמה ה' רוצה את המצווה שהוא עושה ומתעסק בה. היהודי עושה את מעשה המצווה, והמלאך מביא לו את האהבה של ה' ואת הנתינת כח שיש במצווה, שהרי שה' רוצה בה.

כלומר כיוון שהמלאכים הבינו שהתורה שה' נותן לעם ישראל היא השעשוע שלו, לא רק שהם נתנו למשה רבינו לרדת מהר סיני עם התורה, אלא הם גם בעצמם 'נכנסו לעסק', ובאים להראות לבני ישראל כמה ה' עסוק בתורה שהוא נתן להם, ורוצה אותה ומשתעשע בה.

המתנה הגדולה ביותר היא של מלאך המוות שגילה למשה רבינו את סוד הקטורת, כלומר הוא מגלה למשה רבינו שכאשר עם ישראל עושים רצונו של מקום, זה מעלה מהם ריח ניחוח. מלאך המוות בדרך כלל מריח בעולם ריח לא טוב, של קנאה תאוה וכבוד שמוציאים את האדם מהעולם. מלאך המוות מראה לבני האדם שכל מקום שה' לא מתגלה בו הוא מקום לא טוב, ואין למה להמשיך לחיות בו. אבל כיוון שמשה רבינו הסביר למלאכים שה' שוכן איתם ומתעסק איתם ומשתעשע בהם על ידי התורה – מלאך המוות גילה לו שזה עושה ריח ניחוח לה', ומציל ממוות.

ההבנה הזו מביאה אותנו למימרא נוספת שם בגמרא "כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים". עולם בלי תורה מדיף ריח לא טוב של אנוכיות וחשדנות, וכל דיבור ודיבור של התורה שה' רוצה אותה, ממלא את העולם בריח ניחוח של אמון ורצון טוב ואהבה בין אדם למקום ובין אדם לחברו.

ואהיה שעשועים

ספירת העומר – הפער בין הרצוי למצוי

מתכוננים למתן תורה. אנו מתחילים כבר את הספירה של השבוע האחרון, חסד שבמלכות. דיברנו¹ על כך שספירת העומר היא זמן בו האדם מרגיש – נגיד בצורה פשוטה – את הפער בין המצוי לרצוי. יש רצוי שאני רוצה להגיע אליו ויש מצוי, הרצוי הוא האמונה שהשתרשה בפסח, והמצוי הוא החיים הפשוטים שלנו, ואני חי בפער בין המצוי לרצוי.

כל הספירה קשורה לכך שאתה מרגיש מצד אחד את האור של האמונה ששייכת לפסח, ההליכה על ה' בלי שום דבר מעבר לזה, כמו שהמצה דקה כמו שהיא – רק עצם האמונה בה; אבל מצד שני הביטוי של האמונה הזו בחיים הוא לא חזק, עד כדי כך שאדמו"ר הזקן מביא על כך את מאמר חז"ל על האמונה שנקראת מקיף – 'גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרייה', שהגנב יכול להאמין בקב"ה אבל אין לזה שום נפקא מינה לחיים שלו מלבד מה שהוא עצמו רוצה לעשות עם האמונה, שזה לקרוא לה' שיעזור לו. ובכל אופן, האמונה עצמה היא חזקה, מה שאנו יכולים ללכת על האמונה החזקה בלי שום שיור ובלי שום שיעור – זה פסח.

החסד שבמלכות ושמואל הנביא

התחושה שהחיים הפשוטים שלנו לא יכולים בכלל להיות מלאים בלי שהאמונה תביא את עצמה לידי ביטוי בחיים האלה, התחושה הזו שייכת לשבוע של המלכות. מדת המלכות היא השפלות, כלומר שהשבוע שאנחנו נמצאים בו הוא השבוע של השפלות בו האדם נמצא במקום הכי נמוך שהוא מרגיש שהאמונה מצד עצמה היא לא מספיקה, וצריך שיהיה ביטוי. החיים ריקים מתוכן בגלל שהאמונה נשארת מקיף, ודווקא הדבר הזה הוא בונה את ההכנה למתן תורה.

ממילא היום שזה חסד שבמלכות זו תחושה שאין לך אבל יש לך קצת... אתה יודע מה היית רוצה שיהיה לך. יש הארה של החסד, אבל היא רק כמו שהיא מאירה

¹ בשיעור בחוה"מ פסח, התפרסם בגיליון תזריע-מצורע.

בתוך המלכות. יש לך חוש חזק בכך שהאמונה יכולה לסחוף אותך, אבל אתה מרגיש שהחוש הוא בעיקר בכך שאתה יודע שזה לא עושה לך כלום. זה נקרא שזה במלכות.

זה גם קשור קצת לשמואל הנביא, שהיום זה היארצייט שלו לפי חלק מהמסורות.² שמואל הנביא הוא שיש חוש באמונה בה' מאוד חזק, ומצד שני יאוש מכך שזה מה שיכול להנהיג, ודווקא מתוך זה מתחילה המלכות. המלכות של שאול ודוד היא מהיאוש שאמונה יכולה להנהיג את עם ישראל. שואלים "מלך ככל הגויים", בגלל שמרגישים שהאמונה לא יכולה להנהיג את עם ישראל. בשמואל כתוב "לא אותך מאסו כי אם אותי מאסו", כלומר יש תחושה שהאמונה לא יכולה להנהיג בפני עצמה.

וממילא זה מלמד אותנו, שאפשר להסתכל על כל הקמת המלכות כדיעבד, אפשר להסתכל על זה כלכתחילה, כמו שחנה מתפללת על שמואל "וירם קרן משיחו", שהתפקיד שלו הוא להקים את המלכות.

המאסה בה' בדור האחרון

נגיד איזה משהו שקשור ליום הזה בדור האחרון³, משהו מאוד מעניין שקשור לדברים שהסברנו. כל התקומה של עם ישראל בדור האחרון היא מצד אחד חידוש מרענן ומצד שני נעשה תוך כדי מאיסה "כי אותי מאסו" ממש, ולכן יש לזה הרבה דמיון.

הדבר שמעניין שקשור ממש ליום הזה, שבקום המדינה הקריבו אנשים בשביל שלא יכבשו את ירושלים. אם מישהו מכיר מה שקרה שם בקרבות, המכונה 'הקרח' (אני זוכר שהיו נוהגים לא לקרוא לבן גוריון בשמו אלא 'הקרח'). הוא ממש התאמץ הרבה כדי שאנשי האצ"ל לא יצליחו לכבוש את ירושלים. עשו להם מלכודת כדי שימותו בקרב ולא יכבשו את ירושלים. ולאחר מכן במלחמת ששת הימים כאשר כבר התבסס שלא יהיה משיחיות היה אפשר לתת לזה לקרות. וגם מיד אחרי

² ראה שו"ע או"ח תקפ סעיף ב' ובנו"כ שם.
³ כבר הדור הקודם כמעט, חוץ ממני אף אחד פה לא היה חי בזמן המלחמה. וגם אני הייתי מאוד קטן.

המלחמה נתנו מיד בחזרה את המפתחות כדי שלא תהיה תופעה משיחית. את כל יו"ש רצו להחזיר כדי שלא יהיה משיחיות. וכל זה עד היום.

כל זה קשור למאיסה בקב"ה. קשור לעניין הזה שדיברנו עכשיו על מדת המלכות, שמצד אחד מואסים בה' ומצד שני זה מתחיל להתרקם ולהוליד צמיחה, וצריך להבין מה מתרקם פה. התורה אומרת על עצמה "בי מלכים ימלוכו". עוד מעט נסביר קצת על העניין הזה, איך הורה קשורה לכל זה.

זמירות היו לי חוקיך – המהלך של דברי אדה"ז

קודם כל נסביר קצת איך אדמו"ר הזקן מסביר את החידוש שיש בתורה שניתנה לנו – חג מתן תורה.

הוא מתחיל ממה שחז"ל אומרים על הפסוק "זמירות היו לי חוקיך", שדוד קרא לחוקי התורה זמירות, והוא נענש על זה⁴.

הוא מסביר את זה בשני אופנים. יש הסבר אחד שנמצא בתניא (בקונט"א בד"ה דוד זמירות) ויש הסבר אחר שנמצא במאמר "ואהיה אצלו אמון" (בלקו"ת במדבר יז, ד). ההסברים האלו מתחברים לעניין אחד כמו שנראה, אבל בפשטות אלו הסברים שונים.

בתניא מסביר זמירות היו לי חוקיך שהכוונה שדוד המלך התפאר מאוד, פיאר את התורה, התורה היא מאוד חשובה. למה? כי דקדוק אחד מהתורה מקיים את כל העולם כולו. אנחנו יודעים ש"צדיק יסוד עולם", צדיק אחד מחזיק את העולם, וגם דקדוק אחד של תורה מחזיק את העולם. וזה לא טוב לשבח כך את התורה כי היא הרבה מעל זה. להחזיק את העולם לא כזה חשוב. באמת התורה היא הרבה מעל זה, ובאמת להגיד שהיא מחזיקה את העולם נקרא רק בחינת אחור, והעיקר הוא בחינת פנים. העיקר הוא מה שקורה בינינו לבין ה'. מה שאנחנו יכולים

התעיף עיניך בו ואיננו, אתה קורא אותן זמירות? הריני מכשילך בדבר שאפילו תינוקות של בית רבן יודעין אותו, דכתיב: ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקודש וגו', ואיהו אתייה בעגלתא".

⁴ סוטה לה. "דרש רבא: מפני מה נענש דוד? מפני שקרא לדברי תורה זמירות, שנאמר: זמירות היו לי חוקיך בבית מגורי, אמר לו הקדוש ברוך הוא: ד"ת שכתוב בהן

שיהיה לנו קשר פנים בפנים עם הקב"ה הוא הרבה יותר מקיום העולם. ולכן הוא נענש. זה מה שמוסבר בתניא.

במקום אחר מסביר שדוד שיבח את התורה, את החוקים, שיש לו משיכה ורצון מאוד גדול לקיים את כל המצוות כי הוא מרגיש את הרצון של ה' שרוצה במצוות, ולכן כל המצוות נקראים חוקים פה כי מענין אותו עצם זה שה' רוצה את זה וזה שה' רוצה זה מאוד משמח אותו. ואז אני אומר שזה שהקב"ה מאוד רוצה, גם לכך הוא קורא אחוריים, הרצון נקרא אחוריים, כי לפי זה יוצא שאני רוצה כל הזמן את אותו הדבר. נכון שיש הרבה מצוות, אבל העיקר שאני מרגיש שיש את הרצון של ה' ואני עושה בגלל שה' רוצה. וזה מאוד משמח אותי. ומסביר אדמו"ר הזקן שהתורה היא לא רק הרצון של ה' אלא גם התענוג של ה'.

בתניא מסביר בעיקר על עולם לעומת אלקות, ופה הוא מסביר בתוך הקשר עם ה' שני סוגי קשר. האם רוצה וזה העיקר, או שהוא מתענג וזה העיקר. ואז הוא מסביר שיש הבדל בין זמירות לשעשועים. שלשבח את התורה בזמירות זה לא טוב, ולשבח את התורה בשעשועים זה כן טוב. אפשר היה לחשוב הפוך, שלהגיד שעשועים זה זלזול בתורה, אבל לא – להגיד שעשועים שבח לתורה ולהגיד זמירות לא מספיק שבח. שוב, זמירות הכוונה שזה רצון אחד (נסביר בע"ה למה) ושעשועים הכוונה שזה תענוג, וכל תענוג הוא תענוג אחר לגמרי. זה שני המקומות שהוא מבאר את זה. עכשיו נסביר משהו על העניין הזה, מה ההבדל בין רצון לתענוג.

העולם עשיר והתורה אחדות פשוטה

נגיד משהו שקשור יותר לחיים הפשוטים שלנו כדי שנבין טוב.

באופן פשוט, כאשר אני מסתכל על העולם הזה, אני רואה שהעולם הזה מאוד מפורט ומגוון, וגם התענוגים בו הם מאוד מגוונים, יש הרבה סוגי תענוגים. אך כאשר אני מסתכל על עבודת ה', זה קצת משעמם אותי באופן פשוט. כי בסוף ה' הוא אחד, אסור להגיד שיש הרבה ה'. ולא רק שיש ה' אחד, כל מה שיש זה לעבוד אותו. בסופו של דבר אתה מרגיש שהכל מכוון לעניין אחד, ואז ממילא אתה מרגיש שהכל חוזר על עצמו או משהו כזה, לעומת תענוגי עולם הזה שהם מאוד עשירים.

עם הדבר הזה אדמו"ר הזקן רוצה להתמודד כאן. אמנם הוא לא כותב שהוא רוצה להתמודד מול תפיסה אחרת, אבל טוב ללמוד את אדמו"ר הזקן כאילו הוא רוצה להגיד הפוך ממה שאתה חושב. כי הוא רוצה להסביר בעצם איך הקב"ה מסתכל לעומת איך שאתה מסתכל. לכן הוא כותב בדיוק הפוך ממה שאני נוטה לחשוב. לכן אני רוצה קודם שנשים לב מה התחושה הפשוטה שלנו. שבתאוות העולם הזה יש גיוון, ולימוד תורה זה – אפשר לומר – 'משעמם', אבל אפילו אם לא נגיד 'משעמם' זה חדגוני. כל הזמן צריך לעשות מה שה' אומר.

מה שלנו נראה קצת שהתורה היא מגוונת זה בגלל שאנחנו רגילים לזה, לכן אנחנו חושבים שהתורה מגוונת. אבל באופן פשוט התורה היא יחסית דבר אחד. אם ניקח אדם שהגיע מבחוץ, ורוצה לשמוע יהודים. מה הוא ישמע כל הזמן? מותר אסור מותר אסור מותר אסור. זה כל התורה על רגל אחת. יש דברים שמותר, יש דברים שאסור. נשמע משעמם.

גם ריבוי הפרטים והגיוון שאפשר לומר שיש בתורה זה בגלל שהיא מתייחסת למציאות. בפרט שאתה מנסה להגיע לשורש שלה – היא דבר אחד. כשאתה מנסה לקשר אותה לקב"ה, זה כמו להגיד שבסוף זה גזירת הכתוב. בא חבקוק והעמידן על אחת, או 'נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני'.⁵

זה משהו מאוד פשוט בנפש. אפילו החיים, צורת החיים הפשוטה שלנו, היא נראית מבחוץ כאילו זה משעמם. ניקח את זה בצורה מקולקלת לגמרי: בן אדם צריך להתחתן, ועם אישה אחת, ולכל החיים. אז העולם המופקר חושב שזה משעמם ולכן הוא עושה שטויות. לא שטויות סתם, אלא עבירות ממש. מעוות את כל החיים שלו כדי שלא יהיה לו משעמם בעצם. כי מה שהתורה אומרת נראה מאוד משעמם.

בחינוך אחת הבעיות הכי גדולות שמתמודדים איתה נשירה, נוער נושר, לא ממשיכים את הדרך. למה לא ממשיכים את הדרך? כי בעולם יש הרבה פיתויים

⁵ בעולם הליטאי, הוא אמר לי על חב"ד – אני לא מבין מה הם רוצים. אלקות אלקות אלקות. אני לא מבין מה הם רוצים, כל כך הרבה ספרים, והכל אותו דבר!...

⁵ אנשים שלומדים ליקוטי תורה של אדמו"ר הזקן מרגישים שכל הזמן זה חוזר על עצמו. אמר לי איזה יהודי, דמות חשובה

והתורה משעממת, כל הזמן הקב"ה כל הזמן תורה כל הזמן הלכה, משעמם. העולם מעניין והתורה משעממת, זו התמודדות.

כלומר אפשר להגיד את זה מאוד מופשט ומילים לא ברורות ומשחקים שכליים, ואפשר להגיד את זה כמו שכל אחד חווה את זה עם עצמו ואפשר להגיד את זה גם כתופעה ציבורית. שבגדול העולם מעניין והתורה משעממת. או שעבורנו כבני אדם העולם מעניין והקב"ה משעמם, או שחברה שלא מחויבת לכלום זה מעניין ודוסים שצריכים איזושהי מסגרת סדר יום תפילות ממוסגר – זה משעמם. עם זה אדה"ז רוצה להתמודד וזו התמודדות מאוד חשובה.

רצון ה' יותר יקר מכל המציאות, אבל עדיין משעמם...

דוד המלך בא ואומר – כן. זה שה' רוצה ממני משהו, זה יותר יקר מכל המציאות. כל הגירויים שיש במציאות הכל כלום לעומת מה שאני מרגיש שה' רוצה פה משהו.

זה מצוין. זה שאני מרגיש שהרצון של ה' הוא הרבה יותר טוב והרבה יותר חזק והרבה יותר מושך והרבה יותר יקר מכל תענוגי עולם הזה – זה וודאי מצוין. זמירות זה משהו שמושך את הנפש, אדם ששומע זמר מרגיש כמו שכתוב "כל בעלי השיר נמשכים בשיר". התפקיד של השיר למושך את הנפש. אז ברגע שאני מרגיש שזה מושך אותי. אני מסתכל על כל תענוגי עולם הזה ואומר – ה' רוצה וזה מושך אותי.

יכול להיות אדם שמסתכל על דוד המלך וזה מושך אותו, וגם מחר זה ימושך אותו – בסדר, אבל עדיין זה משעמם כל הזמן מה שמושך אותו הוא אותו דבר⁶, זה לא מעניין שכל הזמן מושך אותו דבר. מאוד מושך אותו, וזה טוב שזה מושך אותו, אבל זה לא מספיק, זה לא מגוון. ברגע שאנשים מרגישים שהתורה לוקחת אותם לכך שהעולם יהיה לא מגוון אלא אחדותי כזה – אומר אדמו"ר הזקן שעל זה

לישראל חייכם כל החכמה וכל התורה דבר אחד קל הוא, כל מי שמתירא אותי ועושה ד"ת כל החכמה וכל התורה בלבו."

⁶ דוד המלך אומר את זה לשבח, כל המצוות הם רק יראת ה'. וכדברי חז"ל בדברים רבה (יא, ו) "אמר הקדוש ברוך הוא

אומרים חז"ל שעל זה אומר הקב"ה שזה לא טוב. רואים את הדבר הזה, ואומרים זה לא מספיק ככה לתאר את התורה, זה לא טוב שהתורה תצטייר כך.

פה הוא מחדש שכדי לצייר את התורה כן בצורה טובה (נסביר את זה בעיקר בהמשך, אני אומר את זה עכשיו כדי לחדד את הקושיא), אני צריך לצייר אותה לא כרצון אלא כתענוג. כי רצון הוא דבר אחד ותענוג הוא מפורט מאוד.

זה עצמו פלא, כי הרבה פעמים בחסידות זה בדיוק הפוך. תענוג מורכב הוא לא מספיק טוב והעיקר זה תענוג פשוט. אבל הרצון הוא תמיד מורכב, כשאני רוצה משהו הכוונה שיש לי את החיות שיש לי בעצם הרצון, ויש לי את מה שאני רוצה, אני רוצה משהו מסוים. אך תענוג יכול להיות גם תענוג פשוט מעצם הנפש. לכן זה יוצא מפתיע.

למה אמרתי זאת כבר עכשיו? כדי לחדד יותר את הקושיא. כאשר אני אומר תענוג באופן פשוט אני מרגיש שתענוג פשוט הוא משעמם. ואילו תענוג מורכב הוא דבר הרבה יותר מגוון ומפורט ויש בו באמת משהו הרבה יותר מעניין. זה עצמו שאלה טובה – מה אני רוצה? מה אני מחפש? האם אני מחפש תענוג פשוט או תענוג מורכב? התענוג שאדמו"ר הזקן מדבר עליו הוא תענוג פשוט או תענוג מורכב? התורה היא תענוג פשוט או מורכב? זה גם משהו שקשה קצת לצייר אותו. כך אדמו"ר הזקן מסביר. שהרצון הוא אחד, אבל התענוג הוא מפורט מאוד, יש הרבה תענוגים. מה הוא עושה פה? מה הוא הופך פה?

כל הקושיות האלו הן רק הכנה למה שאדה"ז רוצה להרוויח, ובעיקר הם באות להגיד מה קורה בנפש שלנו שאדמו"ר הזקן רוצה שנתנגד אליו חזק. שבנפש שלי כשאני מסתכל יחסית על תענוגי עולם הזה לעומת תורה אני מרגיש שהתורה זה יותר משעמם ותענוגי עולם הזה זה יותר מגוון.

העיקר הוא תענוג מהעצם ולא רצונות פרטיים

אם אנחנו מצרפים את שני הפירושים מה שאמר בתניא ומה שאומר בלקוטי תורה זה מסביר לנו יותר. אם דוד המלך אומר שדקדוק אחד מהתורה מקיים את כל העולם הזה, זאת אומרת שאיך הוא מסתכל על התורה? כל העולם הזה הוא מאוד מעניין, יש בו הרבה דברים, אבל מה שה' רוצה משהו הוא יותר מכל העולם

הזה. כלומר הוא מתייחס לזה בסוף שכל הדברים בעולם הזה הם דברים שה' פעל, ומה שהוא רצה יותר חשוב ממה שהוא פעל. הוא היה יכול לפעול את זה ואת זה ואת זה יוצא שכל מה שפעל בעולם הזה הוא רק יציאה מכח אל הפועל בפרט מסוים או הרבה פרטים אבל העיקר הוא שה' רצה. כל הפרטים שיש בעולם הם רצונות פרטיים אבל עצם הרצון של ה' הוא העיקר. מה זה משנה אם רצה את זה או את זה? העיקר שהוא רצה. ממילא אני מעדיף להתחבר לרצון מאשר לפרטים. זה מה שדוד המלך אומר.

אבל אומר אדמו"ר הזקן שזה לא כל כך טוב. זה נקרא אחור ולא פנים. כי אם אתה אומר שהעיקר הוא הרצון ולא הפרטים, אז בעצם אמנם אתה אומר שהרצון הוא באמת יותר גדול מכל הפרטים, אבל בסופו של דבר אם הוא לא יתפרט לכלום אז בעצם אין פה כלום. ויוצא א"כ שהפרטים יותר חשובים מאשר הרצון הכללי. הרצון הכללי הוא רק הפוטנציאל, הוא ה'בכח', אבל כל הפרטים הם ה'בפועל'. לכן אומר אדמו"ר הזקן שצריך להגיד הפוך, ובעצם להגיד לכל אחד מאיתנו הפוך.

צריך להגיד שדווקא התענוג שזה התורה היא באמת מגוונת מאוד מאוד, וכל העולם הזה עם כל תענוגיו וכל הפרטים שיש בו ביחד – זה משעמם. יש רק דבר אחד שמגוון, וזה רק אם אני אומר שהתורה היא, פְּנִים ותענוג. הקב"ה הוא מתענג מעצמו⁷, ומה שהוא רוצה שהעצם שלו יתפשט זה תמיד יהיה תענוג מחודש. שם יש ריבוי עצום של פרטים ואין בזה כלל שיעמום.

עדיין מאוד קשה להבין מה שהוא אומר פה, קודם אמרנו שהתורה היא אחידה וממילא משעממת, ולהגיד שהיא התפשטות מהעצם נראה לי עוד יותר משעמם⁸. על זה אדה"ז רוצה לריב איתנו. כי לנו נראה שהדבר הכי משעמם הוא הקב"ה, כתוב "ונשגב ה' לבדו", הוא לבד ונראה שמשעמם לו. אך כשלומדים תורה,

הזמן זה חוזר, נשמע ממש חוזר על עצמו שזה כבר לא ערב לאוזן. כל הזמן אומרים "הקב"ה", "הקב"ה". אם ניקח חסיד חב"ד, איזה מילה הכי משעממת בחב"ד היום? "הרבי", אתה יושב בהתוועדות ואתה יודע בדיק מראש מה הולך להיות תוכן השיחה, התקשרות לרבי. "רבי", "רבי", "רבי".

⁷ ראה ליקו"ת בשלח א, ג. הובא ונתבאר בתשובה בשמחה עמ' 89 והלאה, ובנהלך ברגש עמ' 131 והלאה.

⁸ קודם דיברנו על חב"ד, ששם נראה עוד יותר שהכל זה אחד, באופן כללי בחב"ד אולי הכל זה המילה "אלקות", אבל אצל הרבי זה עוד יותר חריף, הכל זה המילה "עצמות", כל

רוצים להגיד – מה זה התורה? התורה זה שהקב"ה משתעשע עם עצמו, הוא בסדר, לא משעמם לו, נחמד לו, הוא חוגג. יותר מזה אדה"ז רוצה להגיד – לא רק שזה משעשע, אלא כל מה שאתה מכיר לא משעשע, רק התורה זה משעשע.

הוואקום של ספירת העומר

נקשר זאת למה שדיברנו בהתחלה על ספירת העומר. בפסח אנחנו הולכים חזק על האמונה בה', אבל אין עדיין תורה, אם אין תורה, להגיד שאנחנו מאמינים בקב"ה זה משעמם. איפה יש הכי הרבה נשירה? איפה שיש אמונה בלי תורה. כי מחנכים את הנער שהוא יהודי. מה אתה רוצה מהחיים שלי? אני יהודי יהודי יהודי מה אתה רוצה ממני? זה משעמם. כשיש קצת יותר תורה יש קצת פחות נשירה.

בפסח אמרו לנו תלכו על הקב"ה. במצרים עוד היה מעניין, קישואים ואבטיחים וכשיצאנו הגענו אל המדבר – הכל משעמם. כשיוצאים ממצרים אומרים לך "תתעצם עם האמונה עד הסוף", באה ספירת העומר ואתה אומר – "עוד יום? כמה אתה רוצה לסחוב אותי שאני אלך על האמונה שהיא כל כך משעממת?", לספור זה משעמם. זה הצד של זה שאני אומר שהספירה היא להגיד שהיא מאכל בהמה. זה החלק הנמוך שאני אומר – מה נשאר לי מכל זה? היה אור גדול, הלכתי על זה. ועכשיו? תמשיך להחזיק בזה. מה זה אומר לי?

זה ברור שיש קושי סתם להחזיק באמונה, זה לא אומר כלום, זה נשאר מאוד מקיף. היום הרבה מדברים על שחיקה. החשיקה הפכה לשחיקה. וזה קשור ליציאת מצרים. יוצאים ממצרים, והאמונה הופכת להיות משהו שאנחנו מרגישים שזה לא מספיק שהיא תישאר. לא טוב לנו שהיא נשארת מקיף. אנחנו מרגישים כמה אנחנו צריכים שהיא לא תישאר במקיף, אלא היא תעשה משהו לחיים שלנו. התחושה היא שהאמונה משעממת אותנו.

נגיד את זה בצורה כזו: אמונה אמונה אמונה, בסוף זה קטנות. אי אפשר ככה כל החיים, אתה יכול להגיד כל החיים אמונה כמו ילד קטן?! צריך לגדול. משהו צריך לקרות פה. אז יש בתחושה שלהגיד רק אמונה בלי תורה, ככל שהזמן עובר זה כאילו נהיה יותר מקיף ויותר ריק. בשבוע האחרון של ספירת העומר, מי כבר

זוכר את פסח? זה משהו ששייך ל'לפני הספירה'... שהיה קרבן העומר? מי זוכר בכלל?⁹

התחושה הזאת היא בעצם בונה כלי לקבלת התורה. שה'רצוי' – שזו האמונה שהיא מאירה מאוד, וה'מצוי' – שזה החיים שלי, הם מאוד מאוד מנותקים. זה מחזק אצלי עוד יותר ועוד יותר שאני חייב את הרצוי כי הפער מאוד חד. אני נקרע עוד יותר ועוד יותר, ואני עוד יותר חייב. זה כמו שחז"ל אומרים לגבי ספירה של נדה שהמרחק נהיה יותר גדול, ולכן הרצון לחיבור נהיה יותר גדול (נדה לא:). כך כתוב בכוונות (דרוש ג' לפסח) ובזוהר (אמור צז:). על הספירה שזה כמו נידה. נהיה עוד יותר מרחק, זה כמו למתוח קפיץ. ככל שאתה מותח את הקפיץ יותר חזק בסוף זה מביא לחיבור. אולי דוגמא יותר טובה לענייננו זה וואקום, ככל שאתה מייצר וואקום יותר גדול אז בסוף מה שאמור להיכנס פנימה נכנס יותר חזק בעקבות הלחץ.

אנחנו רוצים להגיד שהיה אפשר לומר שמרוב המרחק אנחנו נתייאש, שהרי יוצא שכל הזמן תגיד לי לעמול ולא יצא מזה כלום... אומרים לך: לא, תדע לך שבאמת הקב"ה זה שעשועים. הוא יגלה לך שבאמת זה שעשועים. אל תהיה עבד של העולם, אל תלך לפיתויים של העולם, ותרגיש שהפיתויים של העולם הם אלו שמושכים אותך. אלא תלך על הקב"ה, וכשתלך על הקב"ה תראה שהוא יגלה לך שהכל הכל זה שעשועים. זה מה שאתה תראה, שהכל זה שעשועים.

הרצון הוא דבר אחד, ומשגע את השכל בריבוי גוונים

טוב, עד עכשיו זה היה נחמד, לתרץ תירוצים למה אנחנו לא אוהבים את התורה כל כך. אמרנו תירוצים נחמדים בשבילנו למה באמת התורה היא לא כל כך חביבה עלינו. כי בפשטות היא משעממת והחיים מעניינים. עדיין לא מספיק הסברנו את מה שכן צריך לומר על התורה. עכשיו אנחנו רוצים להפוך את זה:

⁹ שאלה: לא חושבים על קרבן העומר, אלא על מתן תורה. תשובה: בפשט, ספירת העומר היא לעומר, לא למתן תורה.

אומר אדמו"ר הזקן, באמת־באמת רק התענוג שהוא התענוג הפשוט, תענוג מהעצם, מה שהנפש מתענגת מהעצם, רק זה תענוג אמיתי. הרצון הוא תמיד משעמם, כי הוא תמיד חדגוני. בדיוק הפוך מאיך שאנו רגילים לחשוב. הרצון למרות שהוא מורכב, הוא אחד. והתענוג למרות שהוא פשוט, הוא בלי סוף.

הוא רוצה להפוך את ההסתכלות לגמרי, שכל הראש הזה יתהפך. הוא אומר – אם לדוגמא, נניח שיש לי תענוג ממשוהו, ואז מתנים לי שאני יכול לקבל את התענוג הזה בכל מיני התניות. פעם אני צריך את הדבר הזה כדי לקבל את התענוג ופעם אני צריך את הדבר האחר, כל פעם משהו אחר הוא זה שעל ידו אני אקבל את התענוג. כך זה הרצון, פעם אני רוצה את זה כדי לקבל את התענוג, ופעם את זה כדי לקבל את התענוג. כל פעם אני רוצה משהו אחר כדי לקבל תענוג. אז כל הרצונות הללו אפשר להגיד שהם מורכבים, אבל באמת הכל פה רצון אחד – לקבל תענוג. הכל מעצבן גם, כל פעם עושים לי תנאי חדש. עשיתי את התנאי הזה, ואומרים לי תנאי חדש. זה מעצבן. כל הזמן אני רוצה את אותו דבר, וכל פעם תנאים חדשים.

ככה הוא מסתכל על העולם הזה. הוא הופך את זה לגמרי. איך הוא מסתכל על העולם הזה? הוא אומר – הבן אדם רוצה תענוג. וכל פעם אומרים לו רק אם תעשה ככה תקבל תענוג אם לא לא יהיה לך תענוג. תאכל אוכל מסוים כזה תקבל תענוג, עכשיו רק אם יהיה מלוח יהיה תענוג, ועכשיו רק אם יהיה מתוק יהיה תענוג. ככה אדמו"ר הזקן רוצה שנצייר את זה, כאילו משהו מעצבן אותך, משגע לך את השכל. אתה צריך לרצות כל מיני דברים והכל התניות בשביל לקבל תענוג. אנחנו לא רוצים את זה.

דוד המלך אומר "זמירות קרית להו", והוא נענש על זה. כשאומרים ככה, פתאום מרגישים את הביקורת חזק. איך בן אדם מרגיש הרבה פעמים על התורה? ממש ככה. אם אתה תעשה ככה הקב"ה יאהב אותך, תהיה בסדר. אם תעשה ככה – תהיה בסדר. אם ככה – תהיה בסדר. זה גם מעצבן. די, בסדר, אני רוצה להיות בסדר. לא, רק אם אעשה ככה, ורק אם אעשה ככה, זה מעצבן. אם אתה מסתכל ככה על התורה, אז זה פתאום ממש הפוך מאיך שדוד המלך הסתכל. זו ביקורת מאוד נוקבת. זה מה שהוא רוצה להגיד – אל תסתכל ככה.

איך ציירנו את דוד המלך? שדוד בא ואומר, יש עולם, אבל הכל זה ה' רצה שיהיה ככה וה' רצה שיהיה ככה. זה הפרטים, אבל העיקר זה הרצון של ה'. נפלא מאוד, אבל בסוף כשאני מסתכל על הרצון הזה, זה כאילו מלא התניות. איפה התענוג עצמו? אומר אדמו"ר הזקן – ככה אני רוצה שתסתכל על רצון. באופן כללי תסתכל על רצון שהוא אחד, והוא רק התנייה כדי לקבל תענוג. זה הכל. רק מה? שהוא הרבה פעמים מחולק להרבה חלקים. החלקים שהוא מחולק אליהם זה סתם לענייננו עכשיו כאילו אקראי, אם יהיה לך את זה, כל פעם ממציאים לך תנאי אחר בשביל שתקבל את התענוג. אבל בסוף כל התנאים הם רק רצון אחד לקבל תענוג.

התענוג הוא עשיר

עכשיו הוא אומר אבל באמת תדע לך – זה לא ככה, אתה יודע למה באמת יש הרבה התניות? למה מתנים איתך את זה ואת זה? באמת זה נובע מכך שהתענוג הוא מלא פרטים. התענוג עצמו, ולא ההתניות. למה כל פעם אתה צריך לרצות פעם את זה ופעם את זה ופעם את זה? כי התענוג עצמו הוא מאוד מגוון ומלא פרטים. ולכן כל פעם שאתה רוצה תענוג אתה כל פעם צריך לרצות משהו אחר. כל פעם אתה צריך לרצות משהו אחר, כי התענוג הוא אף פעם לא משהו אחד. התענוג עצמו הוא עצמו מתפרט להרבה פרטים. זה מה שהוא רוצה עכשיו להסביר.

למה באמת התענוג עצמו מלא פרטים? כי אם אני אומר שהתענוג הוא מהעצם, אז כל פעם שהעצם נמשך – הוא הופך להיות כאילו כל העצם נמצא במקום מסוים. כיון שהתענוג הוא איך שהעצם נמשך ומאיר בתוך התענוג, זה בעצם מה שקורה, התענוג מצליח למשוך את העצם, שהוא לא יהיה בתוך עצמו אלא שהוא יאיר, אז הוא מושך אור מתוך העצם. אבל בעצם הוא מושך את העצם. כיון שהוא מושך את העצם, אז עכשיו כאילו – נגיד את זה בצורה כזו – כאילו יש שני עצם. יש לי עצם פה ועצם פה. אני מושך עוד מהעצם אז יש לי עוד פעם עצם. כל פעם אני מושך משהו מהעצם וכל פעם זה עצם חדש. זה נהיה מפורט, נהיה עשיר. בדיוק הפוך מאיך שאנחנו חושבים.

הקב"ה הוא מתענג – הכוונה שהוא משתעשע. זה נקרא תורה. תורה הכוונה שיש הארה מהעצם, ואז כל פעם שיש הארה מהעצם כל העצם נמצא שמה. וכיון שכל העצם נמצא שם, וכאילו גם פה וגם פה ממילא נהיה המון פרטים. זה נהיה

באמת מלא תענוגים. זה לא תענוג אחד. אחרי זה כשאומרים שאני רוצה גם את זה וגם את זה, זה נכון שאני רוצה תענוג וכל פעם רוצה אותו דבר – תענוג. אבל כל פעם זה תענוג אחר.

אני מרגיש שיש פה עצם ואני רוצה אותו וגם פה יש עצם ואני רוצה גם אותו, אז זה מותנה בזה וזה. אבל מה העיקר? העיקר שתשים לב כמה הקב"ה נמצא בתוך זה, וזה נקרא תורה. לפי זה הוא רוצה להסביר לך שתורה זה איפה שהקב"ה נמצא. הקב"ה נמצא בכל פרט בתורה, אבל כאילו נמצא כולו בתוך הפרט הזה.

נחמדים מזהב ומתוקים מדבש

יש ווארט ממש יפהפה בשם הבעל שם טוב (כש"ט שיט), על הפסוק "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים", בגשמיות יש שני דברים מחולקים, או משהו כמו כסף, שנאמר עליו "אוהב כסף לא ישבע כסף", "יש לו מנה רוצה מאתיים, יש לו מאתיים רוצה אלף וזו". תמיד מה הוא מרגיש? שיש לו עוד יותר רצון. ויש כמו דבש שנאמר עליו "דבש מצאת אכול דייך פן תשבענו והקאתו", "אכול דבש הרבות לא טוב", "נפש שבעה תבוס נופת", יש לך קצת דבש – אי אפשר יותר. אומר הבעל שם טוב – התורה היא שניהם ביחד.

כלומר מה שאנו רוצים להגיד בהשכלה חב"דית בנפש, אומר הבעל שם טוב משהו מאוד יפה בדרך שלו. כשאתה לומד תורה אתה רוצה עוד ועוד, ואם כך אולי תרגיש כמו "אוהב כסף לא ישבע כסף"? שתמיד תרגיש שמה שאין לך הוא לאין ערוך מממה שיש לך? אז זה לא מספק אותך. אומר הבעש"ט – לא, זה כמו דבש. אתה טועם קצת ואתה מרגיש שבע. אז אם אתה מרגיש שבע, אולי זהו, לא יכול יותר, ואם טטעם יותר רק תקיא את כל מה שאכלת? אומר – לא, "הנחמדים מזהב ומפז רב". אתה גם שבע וגם רוצה יותר. את זה יש רק בתורה. אין את זה בדבר גשמי, בגשמיות יש רק כמו כסף או כמו דבש.

נגיד את זה עכשיו לענייננו: התורה זה משהו שהקב"ה נמצא ממש בפנים, העצם נמצא בפנים. וזה נקרא תורה, זה נקרא שעשועים. ה' משתעשע כי הוא לגמרי נמצא בפנים ולגמרי רוצה שיהיה עוד. התענוג הוא גם כשאתה רוצה את העצם ואף פעם אתה לא יכול להשיג את העצם עצמו, אבל גם כשיש לך חלק ממנו אז יש לך כאילו את הכל (כמו שאדמו"ר הזקן מביא הרבה שהאוחז במקצת מן

העצם אוחז בעצם כולו). זה נקרא שעשוע. מה זה שעשוע? שיש התנוצצות, הארה, ואז היא כאילו נעלמת ואז יש עוד הארה¹⁰. התחושה בתורה יכולה להיות שעשועים ככל שאתה יותר מרגיש כמה ה' נמצא פה.

כמה ה' נמשך לתוך התורה

נחזור למה שאמרנו ונראה משהו מאוד יפה, אמרנו שיש איך שמסביר בתניא ויש איך שמסביר פה בליקו"ת: בתניא הוא כותב שאתה יכול לחשוב על העולם ויכול לחשוב על ה', פה הוא כותב שאתה יכול לחשוב על כמה רצון ה' הוא חשוב ויכול לחשוב על ה' בעצמו כמה הוא נמצא פה. אם אתה חושב מה ה' רוצה זה כאילו היחס למציאות הנפרדת, היחס למציאות שלך; ואם אתה שואל כמה ה' רצה אז זה באמת שעשועים, זה לא זמירות. זמירות הכוונה כמה אני נמשך אל ה'. שעשועים הם כמה ה' משתעשע בינו לבין עצמו. כשאני לומד תורה, אני צריך להרגיש שזה לא משעמם, שהכל זה איך שה' נכנס לתוך המציאות.

נסביר רגע בהקשר של תענוגי עולם הזה: מה זה תענוגי עולם הזה? יש מלא תענוגי עולם הזה, והשאלה העיקרית היא כמה אני נמשך. על פי זה גודל התענוג. כשאני מסתכל שעיקר השאלה בתענוג היא כמה האדם נמשך אז בתורה עיקר השאלה היא כמה ה' נמשך. תורה זה שה' נמשך למשהו, שמשהו מעניין אותו¹¹, וכל פעם הוא ממשיך את העצם שלו חזק – זה נקרא תענוג ושעשוע. כשאני מרגיש

רוצה ללכת על משהו עד הסוף בלי שאני אתחרט.

אם התורה הייתה רק עשה זה לא היה חוזר אף פעם לה', זה לא היה חוזר לבחירה של ה', זה לא היה חוזר לכך שהוא מחליט שהוא הולך על זה, אלא זה היה כאילו הוא כל הזמן חייב לרצות. זה מה שהסברנו על השעשועים, שיש אור ואין אור. זה גם עשה וגם לא תעשה. אני גם רוצה לא לרצות, לא רק רוצה לרצות. אחרת זה לא חוזר למקור, העצם נמצא יותר מידי בהתפשטות ולא חוזר לעצמו, כדי שיחזור לעצם צריך שיהיה נמשך לאנשהו אז זה חוזר לעצם ואז נמשך עוד פעם, אז זה חייב לחזור.

¹⁰ שעשוע זה מלשון פעמיים "שע", מלשון "ואל קין ואל מנחתו לא שעה". כמו השעשוע הראשון שאמא עושה עם התינוק, שהיא מסתירה את עצמה ואז מגלה את עצמה.

¹¹ שאלה: גם במצוות לא תעשה שבתורה זה שהקב"ה נמשך? תשובה: אפשר להסתכל על לא תעשה כאילו הקב"ה רוצה לרסן אותי, ואפשר להסתכל על לא תעשה כאילו אני אומר אני לא רוצה משהו שימשוך אותי, הלא תעשה זה משהו שאני הולך עליו כי הוא מכריח אותי, הלא תעשה הוא שאני לא רוצה שאני ילך על משהו ובסוף אני יתחרט על כך שהלכתי עליו כי הוא מושך אותי, אני

שהקב"ה נמצא לגמרי פה בתוך מה שאני לומד, איך שה' ממשיך את עצמו, זה התענוגים שלו.

אנחנו לא יכולים להמשיך את עצמנו. אנחנו לא יכולים להתענג מעצמנו¹². אנחנו מרגישים שכשאנחנו לבד זה משעמם. איך אמרנו? אנחנו צריכים חברה, עניין. מה עוד אנחנו צריכים? כל מיני דברים שימשיכו אותנו אליהם. אז יש מלא פרטים.

עכשיו נתפוס איך הוא מסתכל על תענוגי עולם הזה: הוא רוצה להסביר על הקשר בין פירוט התענוגים בעולם לפירוט שיש בתורה. קודם כל, איך אני יודע שיש קשר? כי כל התורה מדברת על תענוגי עולם הזה. מה לאכול ומה לא לאכול, קשרים מותרים (בין איש לאשה) וקשרים אסורים, מתעסקים המון עם העולם הזה. כל חושן משפט זה העולם הזה. מאיפה זה מגיע? באמת זה נובע מאיך שה' רוצה להמשיך את עצמו. רק שבד"כ קורה לי שתענוגי עולם הזה נובעים מכך שבעצם אני רוצה תענוג, ואין לי כל כך תענוג. תענוג מעצמי אין לי, אז אני רוצה שיהיה משהו שימשוך אותי, אז כל פעם שיש תענוג מה בעצם מעניין פה? שיש משהו שממש משך אותי. שאני לגמרי פה ולגמרי פה. לא הדברים המגוונים עצמם הם מעניינים, אלא מה שמעניין כאן זה בגלל שזה באמת מושך אותי. הראיה, שאם היו מלא דברים ולא הייתי נמשך אליהם זה היה משעמם. זה כמו סתם לספור. אבל אם זה מושך, פעם אני לגמרי פה ופעם אני לגמרי פה.

אומר אדמו"ר הזקן – בסדר, תענוגי עולם הזה זה שאתה רוצה שאתה תימשך, שאתה נמשך בלי שהקב"ה נמשך. אבל באמת מה שאתה רוצה זה לא שאתה תימשך לבד, אם אתה נמשך לבד אז אתה לא נמשך עד הסוף, מתי אני יכול להימשך עד הסוף? כשאני חושב שגם הקב"ה נמשך לזה עד הסוף. אם אני נמשך לזה, והקב"ה לא נמשך לזה עד הסוף, מה אני מרגיש? כמו בתאוות שיש משהו שמושך אותי ומכריח אותי. אבל אם הקב"ה החליט שהוא רוצה להימשך לזה עד הסוף אז גם אני יכול להימשך עד הסוף.

דיברנו קודם על חיי נישואין, שהרבה אנשים שלא האיר להם תורה ומצוות חושבים שאישה אחת זה משעמם. אני רוצה גם עכשיו לקחת דוגמא מחיי הנישואין. אדם רוצה להתחתן, הוא מרגיש שזה סוּחף אותו חזק, אז הוא מרגיש קושי. אבל אם הוא חושב שהקב"ה חושב שזה טוב, אז זה מאוד מרגיע אותו. אחרת הוא מרגיש שזה תאוה¹³. מה ניתן לו רוגע? זה שהוא חושב שה' רוצה את זה. לכן כשזוג מתחתן אומרים להם ש"שכינה ביניהם", ש"כאילו בנה חורבות ירושלים", בעצם באים להגיד להם שהקב"ה רוצה. אם אני רוצה ואני כל כך רוצה חזק, אני מרגיש שזה תופס אותי עד שאני חייב את זה – אז אני מרגיש שאני לא יכול ללכת על זה עד הסוף, בסוף אני מתחרט על כך שהלכתי על זה כי זה הכריח אותי. אבל אם אני אומר שהקב"ה הלך על זה אני יכול ללכת על זה עד הסוף לגמרי.

זה מה שהוא רוצה להגיד על התורה. שמה שהקב"ה נתן לנו בשבועות, זה הפוך ממה שהוא נתן לנו בפסח. בפסח הוא נתן לנו שאנו יכולים ללכת עליו ובשבועות הוא נתן – אפשר להגיד שזה הרבה פסח, שכמו שבפסח היה לך אור גדול שיכולת ללכת על ה', אז עכשיו אתה יכול ללכת על ה' בכל פרט בחיים שלך. ואפשר להגיד כיוון הפוך – שאפשר ללכת על איזה משהו על איזה תורה איזה מצווה לגמרי כאילו אני הולך על הקב"ה. עכשיו ה' פה. אני לא חייב ללכת על האמונה שהיא מקיף. בהתחלה זה פסח, שאני הולך לגמרי על הקב"ה בצורה מופשטת. אבל אני לא רוצה ללכת על המופשט. אני רוצה ללכת על התורה. אתה יכול ללכת על משהו בתוך המציאות ואם ה' נמצא שם אתה יכול ללכת על זה עד הסוף. כי ה' נמצא בכל דבר בתורה בכל מצווה ה' נמצא לגמרי. אז אתה יכול ללכת עד הסוף.

שנזכה שיהיו הכנות טובות למתן תורה. עיקר המאמר בא להסביר איך ה' נמצא בכל פרט. המעבר מפסח לשבועות הוא שבפסח ה' נמצא עם האמונה שלנו בה'. ופה פתאום ה' נהיה בכל פרט של התורה והמצוות. ה' נמצא שם, זהו. בכל נקודה ה' נמצא.

¹³ ראה בחוברת "שהשמחה במעונו" בעיקר בהקדמה, ובסופה (מעמ' 58 והלאה).

התבוננות בסיפורי צדיקים

לימוד זכות

פעם בני ה"חבורה הקדושה" (כפי שהחסידים כינו את הצדיקים שהסתופפו בצילן של הבעש"ט) ישבו במוצאי שבת בבית המדרש שצמוד לחדרו של הבעש"ט, ודיברו במעלתם של ישראל. שכן כתוב¹⁴ שאלהו הנביא יושב במוצאי שבת מתחת לעץ החיים, ומונה זכויותיהם של שומרי שבת, ולכן יש הנהגה של הצדיקים לשבת במיוחד במוצאי שבת וללמוד זכות על ישראל.

יצא הבעל שם טוב מחדרו לבית המדרש, ששם ישבו החבורה שלו, ואמר להם שהוא רוצה לומר לפניכם משל: פעם אחת היה אדם אחד שהיו לו שתי נשים. את האחת הוא אהב, אותה ואת ילדיה, ואת השנייה הוא לא אהב, לא אותה ולא את הילדים שלה. האשה הלא אהובה ניסתה לטכס עצה, איך לדאוג שבעלה יאהב אותה, ומצאה עצה. היא תספר דברים טובים לבעלה על הילדים של השנייה, ואולי כך הוא יאהב אותה. בזאת סיים הבעל שם טוב את המשל, וחזר לחדר שלו.

בני החבורה מיד הבינו את הנמשל. ה' באמת אוהב את עם ישראל. הוא ממש אוהב אותם. והם, בני החבורה הקדושה, מרגישים שהקב"ה לא אוהב אותם עצמם, ובשביל שהקב"ה יאהב אותם, הם מספרים סיפורים טובים על הילדים שיש לקב"ה מהאשה השנייה, כביכול, כלומר על עם ישראל.

אם אתה חושב שה' לא אוהב יהודי אחר כנראה שאתה עצמך לא מרגיש אהוב

אם יהודי מרגיש שהקב"ה לא אוהב יהודי אחר, זה מראה שבעצם הוא מרגיש שה' לא אוהב אותו עצמו. שהרי ה' אוהב כל יהודי, ואם כך מה מביא יהודי לחשוב שה' לא אוהב יהודי אחר? תחושת הנחיתות שלו. הוא מרגיש לא מספיק אהוב, וכיוון שהוא לא מוכן לתלות את החיסרון בעצמו, הוא אומר שה' באמת לא אוהב

¹⁴ ראה אליה רבה או"ח רצה, ט.

יהודי אחר, ולכן יש בעיה גם בקשר שלו עצמו עם ה'. אבל ברור שהבעיה היא ביהודי השני. כך חושב מי שמרגיש שה' לא אוהב יהודי אחר.

זה כמו שילד מרגיש שאמא כועסת עליו, ולכן הוא הולך ומלשין על אח שלו, שעשה מעשה רע, וחושב שבכך אמא שלו תאהב אותו. כאשר הילד גדל הוא נהיה יותר מתוחכם. הוא מבין שאם הוא יגיד על אח שלו שהוא עשה מעשים רעים, זה יהיה "שקוף" מידי, שהוא פשוט רוצה שיחשבו שהוא יותר טוב, ולכן הוא מספר מעשים טובים על אח שלו. כאשר בעצם הוא רוצה שיבינו שאם הוא צריך לספר מעשים טובים על אחיו, סימן שאחיו באמת לא הכי בסדר, ולכן הוא צריך שיעודדו אותו על ידי סיפורים טובים, וסימן שהוא, האח המספר, הוא ממש טוב, כי חוץ מזה שלא צריך לספר עליו דברים טובים על מנת שידעו שהוא טוב, הוא עוד יכול לספר סיפורים טובים על השני. אמא טובה מבינה שגם במקרה הזה הילד פעל מתוך רצון שיאהבו אותו, ובעצם הוא מרגיש שהוא לא מספיק אהוב, ומנסה לפעול על חשבון אחיו.

בעצם הבעל שם טוב רצה לומר להם שהקב"ה אוהב את כל היהודים, חוץ מהם. וודאי שהוא לא אוהב את כל המעשים והדיבורים שלהם, שבהם הם הראו שכל הלימוד זכות שלהם, שהם לימדו על ישראל היה בשביל למצוא חן בעיני ה'.

מהו לימוד זכות מתוקן

אפשר ללמוד מהסיפור הזה לימוד מאוד חשוב: כאשר אנחנו מלמדים זכות על יהודים אסור לנו לחשוב שהקב"ה אוהב את היהודי שאנחנו מלמדים עליו זכות פחות מאשר אותנו, ולכן אנחנו מנסים לשכנע אותו שבכל אופן יאהב גם אותו. זה ציור מעוות.

נגיד בקצרה מהו לימוד זכות, ומה האדם כן אמור לחשוב כאשר הוא מלמד זכות על השני: לימוד זכות הוא היכולת לראות עד כמה הקב"ה אוהב את כל היהודים, לאין ערוך מכל מה שאנחנו יכולים לצייר ולשער. הקב"ה רוצה שהאהבה שלו תתפשט ותתגלה ותפרוץ לתוך המציאות החשוכה, ולכן הוא רוצה שנלמד זכות, וכך תוכל האהבה הזו להתפרץ דרכנו אל תוך המציאות. לא שנייצר לו פיתיון כדי שייסכים לאהוב, שהרי מי שמרגיש שהוא מפתה את ה' שיאהב גם את השני, מרגיש שה' אוהב אותו יותר, וזה לא טוב ולא נכון כמו שאמרנו, אלא שנייצר כלים

להכיל את האהבה הגדולה הזאת עד שהאהבה תוכל להתבטא גם בתוך העולם החשוך הזה, ותפרוץ את כל המסכים שהעולם שם לאהבה שהקב"ה אוהב אותנו. על האדם שמלמד זכות על השני לחשוב שהאהבה שהקב"ה אוהב אותנו יכולה להתעורר ולהיות חזקה כל כך עד שהיא תמצא הרבה ביטויים בתוך המציאות, ומי שמלמד זכות יכול להיות כלי לאהבה הזו בשביל שתתגלה בעולם.

האדם שמלמד זכות בצורה נכונה מרגיש שהקב"ה מאוד אוהב את האדם השני, אבל בגלל ההסתרים של העולם, האדם השני לא שם לב לאהבה הזאת, והוא מי שמלמד זכות מנסה לגלות אותה.

לשתיפות בהפצת עלון מעמקים
ח"ג עכשיו

058-6305341 - מאיר

בזכותך!

רבים יזכו להתחבר לעומק של התורה

שאלות ותשובות בעבודת ה'

שו"ת עם תלמידי ישיבת דורשי יחודך –
איך מתמודדים עם השינה?

[ניגנו ניגון ניצחון]

שאלה:

איך מתמודדים עם השינה?

כידוע קושי גדול גם ללכת לישון וגם לקום, וגם יש תחושה שזה בזבוז זמן לישון וזה מעצבן כי לא עושים כלום. ומצד שני יש תחושה שנפלא לישון ולמה לא לישון כל היום?...

כמו כן, בתור מחנך אני רוצה לשאול על כך שלפעמים להעיר מישהו מרגיש כמו התעללות קשה.

אז איך להתמודד?

תשובה:

ההליכה לישון – פעולה אקטיבית

התפיסה הפשוטה שלנו לשינה היא שהיא משהו פסיבי, אך באמת ללכת לישון זו פעולה אקטיבית (עוד מעט נסביר יותר מה זה אומר). גם פיזיולוגית זה ככה, ששינה היא פעולה אקטיבית בתוך האדם.

כשהאדם הולך לישון מאוחר, כלומר כשהוא לא הולך לישון, הוא פסיבי. כמו שאנו מכירים שאתה אומר לבן אדם – לך לישון, והוא אומר "אין לי כח לישון". למה הוא הולך לישון? כי יש לו הרבה דברים מעניינים והוא נהנה שדברים אחרים מפעילים אותו ואז הוא הולך לישון מאוחר והסדר יום שלו עובד בצורה הפוכה.

מי שהופך בד"כ את השעות שלו, בד"כ זה בגלל שהוא רוצה לישון כל הזמן. אלא שלישון בלילה זו עבודה קשה מידי אז הוא מעדיף להיות ער בלילה. להיות ער ביום קשה לו והוא מעדיף לישון ביום. בשניהם הוא מחליט להיות פסיבי.

הוא מעדיף להיות פסיבי באופן כללי. אז כשמבקשים ממנו לעשות משהו במשך היום הוא הולך לישון, וכשלא אומרים לו מה לעשות הוא נותן לגירויים שיש לנהל אותו ואז הוא גם ישן.

הוא בעצם כל הזמן פסיבי. כשהוא הולך לישון ביום הוא ישן ביום כי הוא לא רוצה להיות פעיל וגם הוא הולך לישון מאוחר בלילה כי הוא מתגלגל. לכן בעצם הוא ישן גם ביום וגם בלילה.

האדם צריך להיות מאוד אקטיבי, מאוד חי, והאדם צריך להיות עם חיות, עם בחירה, עם פעולה, כמו שיש באותיות שהרב יצחק אומר, שהאות כ' היא "כוחך פעל". מאיפה הוא לקח את הביטוי הזה? מפסוק. פסוק שהבעל שם טוב יש לו עליו תורה. אז צריך להיות פעיל.

כוונות השינה

אני רוצה להסביר יותר למה כשהולכים לישון זה נקרא לפעול, לא לישון יחסית. מהקוצקר יש ביטוי שמי שהולך לישון כמו כלב לא יתפלא שהוא לא יקום כמו אריה. האדם צריך להחליט מה הוא עושה בשינה. האם הוא רוצה להתעצם עם עצמו¹⁵ או הפוך שהדברים יקרו לו בלי שהוא פועל.

ניתן דוגמא מאוד פשוטה מה הכונה שאני ישן: נניח שאני נמצא בשדה קרב, אף אחד לא ישן בשדה קרב – יורים. יש הרבה אנשים שמיד מגיבים, רואים איפה יורים עליהם ומגיבים. פתאום אחד אומר אם נמשיך להגיב ככה ולא נבין מה קורה פה זה לא יגמר טוב. אז מה הוא עושה? הוא מפסיק להגיב, הוא מכווץ את עצמו פנימה, מתעלם מהדברים, הוא לא מייחס להם חשיבות ולא מגיב אליהם. הוא רק מתכנס לתוך עצמו ומתחיל לעכל בתוך עצמו את המציאות, לנתח אותה, לחשוב אז מה אני רוצה לפעול בתוך המציאות. איפה אני ביחס למציאות, ואז הוא יוצא החוצה, ערני. הוא כאילו ישן, אבל ערני. ומי באמת ישן פה? אלה שהגיבו מיד הם ישנו. מי לא ישן? מי שהחליט להתעצם בפנים חזק עם עצמו הוא ערני.

שעל המטה פרק יא), שהנשמה שואבת משם.

¹⁵ כתוב שכשאומרים "בידך אפקיד רוחי" יש לכוון ראשי תיבות בא"ר (פע"ח שער ק"ש)

כמובן שאם בן אדם יגיד אני אתעצם עם עצמי ולא ינהל את הקרב לא יצא מכך דברים טובים. זה לא יגרום לנהל את העסק כמו שצריך, אם אנו רוצים להבין מהי שינה נכונה משמעותה שאני מפסיק להגיב אני מתעצם עם עצמי ואז אני יכול לצאת החוצה הרבה יותר טוב.

אבל אם כשאני הולך לישון הכוונה שכבר אין לי כח לכלום אין לי כח להיות פעיל בכלל רק רוצה שיפעלו עלי. זה יכול להביא לחלומות לא טובים ולהרהורי עבירה, כי אדם הוא פסיבי. ואם הוא הולך לישון עם יראה, עם רצון להתעצם עם עצמו, הוא אקטיבי. הוא גם לא יפול לדברים לא טובים, וגם יחדש את הכוחות שלו כמו שצריך.

הט"ז בפירושו לשו"ע כותב יותר מפעם אחת (ראה לדוגמא אעה"ז כה א), והסר שטן מלפנינו ומאחרינו. מלפנינו – מה שברור לנו שהוא שטן, לא לקום בזמן. ומאחרינו – להמשיך ללמוד עד מאוחר (לא מדבר על לדבר בחדר...) זה לא ברור שזה השטן, אבל גם זה גורם שכל הלימוד שלו יהיה סחיבה.

השינה היא אחת משישים ממיתה. כשאדם הולך לישון כשהוא רוצה לפעול זה אחד משישים וממילא בטל. אבל אחד שישן לא ככה זה כבר יותר מאחד בשישים והמיתה תופסת יותר מידי מקום, ואז במקום שהאדם יהיה חי הוא הופך להיות חצי מת.

למה קשה להעיר אחרים בבוקר?

זה גם יעזור לנו להבין למה קשה להעיר אנשים בבוקר. עיקר הקושי הוא לא כי אתה מתעלל בהם אלא כי אתה מרגיש שהם רוצים להיות פסיביים ואתה צריך להיות אקטיבי במקומם. כשאני מתקשר עם בן אדם, אני מצפה שאני מדבר איתו והוא ידבר איתי. יש תקשורת. אני לא מרגיש שאני מחייה את עצמי ויש לי גוף שאני צריך 'לנתח' אותו. אלא יש לי את הנשמה שנפחתה בי, ועכשיו שאני צריך לנפח את השני, או שהוא מתנגד בכל תוקף להתנפח. זה לא התעללות בשני אלא התעללות בי. לכן קשה להעיר אנשים כי הם מתעללים במשכימים.

למה אחרי השכמה נגמר החיות? כי כשאתה מדבר עם בן אדם העסק חי וכשהוא אומר לא אני מת. אז אתה מנפח, והוא אומר – לא יש לי חור האוויר יצא. כל המאמץ שלהם הוא רק שתיכשל בניפוח.

אז באמת המצב הוא גרוע מאוד, מקווה שעזרתי לך במה ששאלת.

בעזרת ה' שנזכה "עורה כבודי עורה הנבל", שנהיה ערניים.

עורו ישנים מתרדמתכם!

נהנית?

רוצה לקרוא עוד?

מגוון חוברות של הרב למכירה באתר ישיבת עוד יוסף

חי

ובטלפון 058-5277427

